
Prenova v Krškem kot vzorčni metodološki primer

Author(s): Branka BERCE BRATKO

Source: *Urbani Izziv*, No. 16/17, PRENOVA (oktober 1991 / October 1991), pp. 71-73

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44180575>

Accessed: 11-10-2018 08:17 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

Branka BERCE BRATKO

Prenova v Krškem kot vzorčni metodološki primer

V letu 1981 je skupina za prenavo na UI RS, ki so jo sestavljali L. Molek, J. Pirkovič in B. Berce Bratko, izdelala metodološki pristop k prenovi, ki je kot metoda lahko uporabna za primere načrtovanja prenove malih starih mestnih jeder v Sloveniji.

V metodološkem pogledu smo pristopili k prenovi starega krškega jedra kompleksno. To je primer urbanistične stanovanjske prenove s cilji, kot so: humanizacija bivalnega okolja v jedru, stanovanjska prenova, s katero smo povečali stanovanjski fond za 125% glede na stanje v letu 1981, uredili promet in parkiranje v mestu, izselili industrijo in podbudili razvoj dejavnosti, ki sodijo v mestno jedro, vračajo jedru življenje in prostorsko ter kulturno identiteto.

V tem pristopu so bile izdelane naslednje strokovne analize, ki so navedene po vrstnem redu oziroma po pomenski prioriteti za sam načrt prenove in strokovne podlage.

Analize

A. OBLIKOVANOST PROSTORA IN ZGRADB ali morfološka analiza, v kateri so bile obdelane:

- Vrednote urbanega prostora in mesto ocenjeno kot oblikovna kvaliteta z identifikacijo posebnosti oblikovnega značaja Krškega, urbane oblike kot kulturne vrednote in kot strnjena zasnova, značilnosti mestnega tlorisa in mestna arhitektura. V okviru te analize so bile izdelane urejevalske smernice: na ravni mesta, na ravni historičnega jedra in na ravni podrobnih urbanističnih in arhitekturnih pogojev.

B. PREBIVALSTVO IN ETNOLOŠKA OCENA OBMNOČJA ali etnološko-socialna analiza, kjer smo preučevali:

- Značilnosti prebivalcev, in sicer:

obstoječe stanje, stališča, vrednote in odnos do prenove, navade in aktivnosti prebivalstva, medsebojne odnose in oblike družbenega delovanja. Rezultat etnološke analize, ki je kulturno-antropološka analiza, je bila etnološka ocena območja in urejevalske smernice za historično jedro in posamezna stanovanjska območja. Del te ocene je bilo coniranje prostorov po naslednjih kategorijah: kvalitetno in izrazito oblikovan prostor, neizrazito ustvarjen prostor z motečimi elementi in neizoblikovan ali negativno izoblikovan ustvarjeni prostor. Za posamezna nestanovanjska območja so bili opredeljeni posebno kvalitetno oblikovani nestanovanjski prostori, moteče oblikovan nestanovanjski prostor, nekvalitetno in zelo moteče oblikovan nestanovanjski prostor. Opredeljena je bila sprejemljivost posameznih etnološko coniranih območij glede na kulturne vzorce novih prebivalcev. Izdelana priporočila za oblikovanje socialne strategije po naslednjih kategorijah prebivalcev: stari ljudje, družine z otroki, funkcionalno ovirani občani, ljudje z nižjimi osebnimi dohodki in načrtni sestav soseske po raznolikosti kulturnih vzorcev.

C. GRADBENOTEHNIČNI VIDIK PRENOVE je vključeval analizo in oceno stanja zgradb, urejevalske smernice za odpravo vlage, ojačitev stavb proti potresom in oceno potrebnih del glede na poškodovanost in zastaranost stavb.

D. VIDIK VARSTVA KULTURNE DEDIŠČINE, zlasti analiza kulturnih spomenikov, ki je vsebovala varstvena izhodišča z oceno stanja, predlogi varstvenih ukrepov in urejevalskih smernic ter kategorizacijski register za objekte, mestne prostore in ambiente. Opredeljeni so bili kulturni

sedimenti za historično jedro kot kulturno kvaliteto in njeno varstvo. Predlagane so bile urejevalske smernice za ambiente in stavbe.

E. URBANISTIČNO - PROSTORSKA OCENA. V tem zaglavju je bila opredeljena vloga historičnega jedra v mestu Krško z zgodovinskimi osnovami na osnovi urbanističnega načrta iz leta 1968 in

novelacija urbanističnega načrta v letu 1981. Izdelana je bila analiza urbanega prostora in dejavnosti z opredeljenimi površinami, urbanističnimi parametri, kazalci prostorskega standarda in opremljenosti jedra kot stanovanjskega območja, identificirane oblikovne značilnosti, opredeljena problematika stanovanj glede na stanje 1971 in 1981 ter javne dejavnosti, spremljajoče dejavnosti

in širšega pomena. Še posebej je bil obdelan promet: avtomobilski in za pešce, predlagane cone za pešce in alternativne rešitve za problem parkiranja v mestnem jedru, ocenjena pa je bila tudi naseljitvena zmogljivost historičnega jedra.

F. PROBLEMATIKA RAZLIČNEGA LASTNIŠTVA STAVB. Kot poseben problem je bila obdelana prenova v zasebni lasti, pravni problemi prenove v zvezi s pravicami etažnih lastnikov v hišah, ki so v družbeni lasti, ter možnosti revitalizacije in prenove stavb s poslovnimi prostori. Obdelane so bile tudi možnosti za financiranje prenove.

Prvemu analitičnemu delu sledi načrtovalski, programski del strokovnih podlag za načrt prenove v krškem jedru.

Za analitičnim delom je sledil programski del ali strokovne podlage za izvedbeni načrt prenove, ki smo ga poimenovali prvine prenove.

Prvine prenove historičnega jedra mesta Krško

V teh prvinah so bili opredeljeni kriteriji in cilji prenove, posebej stanovanja s spremljajočimi dejavnostmi, planirani prostorski standardi za stanovanja in razširjeni del stanovanj za spremljajoče dejavnosti ter urejanje prometa, komunalno, energetska in vodnogospodarsko urejanje ter varstvo in izboljševanje okolja.

Kot naslednje so bile izdelane programske prvine prenove z programom stanovanjske prenove, programom prenove javnih dejavnosti, programom prometnega urejanja in programom komunalnega, energetskega in vodnogospodarskega urejanja historičnega jedra, program zaklanjanja ter program varstva in izboljševanja okolja. V tem okviru so bile izdelane urbanistično-urejevalske in oblikovne prvine prenove ter organizacija dejavnosti v prostoru in zgradbah s stanovanji in spremljajočimi dejavnostmi, javne dejavnosti širšega pomena in promet. Opredeljene so bile urbanistično-urejevalske in oblikovne prvine prenove z

organizacijo dejavnosti v prostoru in zgradbah ter urbanistično-arhitekturno oblikovanje z urbano oblikovno zasnovo, pogoji za arhitekturno oblikovanje, arhitekturni pogoji za prenovo obstoječega stavbnega sklada. Izdelani so bili načini urbanističnega urejanja z načeli in pogoji urejanja posameznih ozjih ureditvenih območij. Samo staro mestno jedro je bilo razdeljeno v šest takih ureditvenih območij.

Postopek izdelave analize in prvin prenove

Sam postopek je potekal tako, da je vsa skupina strokovnjakov ob pomoči dveh študentov etnologije skupaj delala na terenu. Tako smo skupaj naredili morfološko anketo in socialno-etnološko anketo. Sestavni del te ankete je bila tudi fotoanketa in izbor kulturnih spomenikov po mnenju prebivalcev. Ko smo primerjali "seznam spomenikov po izbiri prebivalcev" s seznamom, ki ga je pripravila spomeniška služba, smo

ugotovili, da je bil seznam, ki so ga predlagali prebivalci daljši, in je vseboval stavbe, ki so pomembne za zgodovino Krškega, ne pa le po pomembnosti stavbne dediščine za Krško in regijo.

Dobljene rezultate terenskega dela smo razstavili na razstavi v Galeriji Krško, kjer so prebivalci vpisovali vtise in predloge ob predstavljenih rezultatih. Ko smo z razstavo in okroglo mizo preverili rezultate terenskega dela in analize, smo pripravili strokovne podlage oziroma **PRVINE PRENOVE HISTORIČNEGA JEDRA MESTA KRŠKO.**

Ta pristop smo tudi predstavili na mednarodni konferenci v Pragi leta 1987, kjer je bilo ugotovljeno, da je bil zelo napreden, saj so osnovne prvine tega pristopa, predvsem kulturološko analizo oziroma socialno-antropološko analizo, ocenili kot metodo, ki zagotavlja humano prenovo.

dr. Branka Berce Bratko, dipl. etnol.

